

SOCIÁLNE ZABEZPEČENIE

V prípade, ak nebudete mať prácu a dostanete sa do finančných problémov, Slovenská republika vám môže pomôcť s úhradou niektorých vašich výdavkov na zabezpečenie základných životných potrieb (za základné životné potreby sú považované jedno teplé jedlo denne, nevyhnutné ošatenie a prístrešie).

Hmotná núdza

Nárok na dávky máte v prípade, ak budete v hmotnej núdzi. **Hmotná núdza** je stav, keď príjem členov domácnosti nedosahuje **sumy životného minima** a členovia domácnosti si nevedia alebo nemôžu prácou, výkonom vlastníckeho práva alebo iného práva k majetku a uplatnením nárokov zabezpečiť príjem alebo zvýšiť príjem. Sumy životného minima sú **každoročne zvyšované v júli opatrením** Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Výška životného minima ovplyvňuje napríklad dávky a príspevky v hmotnej núdzi, sociálne štipendia, daňové priznanie, taktiež náhradné výživné, ako aj príspevok na absolventskú prax. V roku 2014 sa sumy životného minima nemenili a zostávajú v platnosti do 30.6.2015.. Príjmy do výšky životného minima sa nezdaňujú a považujú sa za nulové.

Vo finančnom vyjadrení suma životného minima predstavuje:

- 198,09 € mesačne, ak ide o jednu plnoletú fyzickú osobu,
- 138,19 € mesačne, ak ide o ďalšiu spoločne posudzovanú plnoletú fyzickú osobu,
- 90,42 € mesačne, ak ide o nezaopatrené dieťa alebo zaopatrené neplnoleté dieťa.

Do tejto sumy sa však započítavajú všetky vaše príjmy. V prípade, ak nedosahujete príjmy v uvedenej výške, ste považovaní za osoby v hmotnej núdzi a mali by ste mať nárok na dávky v hmotnej núdzi.

Pomoc v hmotnej núdzi môže byť nasledovná:

- a) dávka v hmotnej núdzi,
- b) ochranný príspevok,
- c) aktivačný príspevok,
- d) príspevok na nezaopatrené dieťa,
- e) príspevok na bývanie,
- f) jednorazová dávka.

O dávku v hmotnej núdzi a príspevky k dávke môže požiadať osoba s udeleným azylom aj osoba s poskytnutou doplnkovou ochranou na príslušnom úrade práce, sociálnych vecí a rodiny v mieste vášho bydliska. Jednorazovú dávku vypláca obec.

Dávka v hmotnej núdzi

Dávka v hmotnej núdzi predstavuje sumu

- **61,60 €** pre jednotlivca,
- **117,20 €** mesačne, ak ide o jednotlivca s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi,
- **107,10 €** mesačne, ak ide o dvojicu bez detí,
- **160,40 €** mesačne, ak ide o dvojicu s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi,
- **171,20 €** mesačne, ak ide o jednotlivca s viac ako štyrmi deťmi a
- **216,10 €** mesačne, ak ide o dvojicu s viac ako štyrmi deťmi.

Osoba, ktorá nie je v pracovnom alebo inom obdobnom pomere získa nárok na dávku v hmotnej núdzi, alebo jej časť (u rodín s deťmi), len **za podmienky, že bude 32 hodín mesačne vykonávať menšie obecné služby alebo dobrovoľnícku činnosť alebo sa zapojí do prác na predchádzanie mimoriadnej situácie**. Takáto práca mu však musí byť ponúknutá; t.j. ak vám práca ponúknutá nebude, tak dávku v hmotnej núdzi dostanete aj bez práce.

Ochranný príspevok

V prípade, ak nemáte možnosť zabezpečiť si príjem alebo zvýšiť si príjem vlastnou prácou, môžete požiadať o ochranný príspevok. Pôjde o prípady, ak ste vo veku, kedy spĺňate nárok na dôchodok, ste invalidní, staráte sa o dieťa do jedného roku veku a pod. Výška ochranného príspevku je nasledovná:

- **63,07 €** mesačne, ak pôjde o člena domácnosti, ktorý dosiahol vek potrebný na nárok na starobný dôchodok, je invalidný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, je osamelý rodič, ktorý sa osobne celodenne a riadne stará o dieťa do 31 týždňov veku dieťaťa, sa osobne, každodenne a riadne stará o fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím odkázanú na opatrovanie, sa zúčastňuje na resocializačných programoch v resocializačnom stredisku pobytovou formou, v rámci ktorých si nemôže zabezpečiť príjem vlastnou prácou,
- **34,69 €** mesačne, ak pôjde o osobu, ktorá má nepriaznivý zdravotný stav, za ktorý sa na účely tohto zákona považuje choroba, úraz alebo karanténne opatrenie, pre ktoré je fyzická osoba uznaná ošetrovateľom za dočasne práceneschopného na viac ako 30 po sebe nasledujúcich dní,
- **13,50 €** mesačne, ak ide o člena domácnosti, ktorý je tehotná žena od začiatku štvrtého mesiaca tehotenstva, ktorá sa zúčastňuje pravidelne raz za mesiac na preventívnych prehliadkach u lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore gynekológia a pôrodníctvo, resp. je v ústavnej zdravotnej starostlivosti, rodič dieťaťa, ktorý sa osobne, celodenne a riadne stará o dieťa do jedného roku veku dieťaťa (tento príspevok možno kombinovať s ostatnými dvomi kategóriami ochranných príspevkov)

Aktivačný príspevok - je určený na podporu získania, udržania, prehĺbenia alebo zvýšenia vedomostí, odborných zručností, praktických skúseností, pracovných návykov na účely zvýšenia pracovného uplatnenia na trhu práce.

Aktivačný príspevok je **63, 07 €** mesačne.

Aktivačný príspevok patrí za každého člena domácnosti,

- ktorý má príjem zo závislej činnosti najmenej vo výške mesačnej minimálnej mzdy,
- ktorý je v evidencii uchádzačov o zamestnanie a
  - zvyšuje si kvalifikáciu formou externého štúdia na strednej škole alebo štúdia organizovaného externou formou na vysokej škole a nezískal vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa,
  - zúčastňuje sa na vzdelávaní a príprave pre trh práce a projektov podľa osobitného predpisu,
  - je plnoletý a vykonáva aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj,
  - je plnoletý a vykonáva menšie obecné služby v rozsahu najmenej 64 hodín mesačne a najviac 80 hodín mesačne na základe písomnej dohody medzi úradom a obcou alebo rozpočtovou organizáciou alebo príspevkovou organizáciou, ktorej zriaďovateľom je obec,
  - je plnoletý a vykonáva dobrovoľnícku činnosť v rozsahu najmenej 64 hodín mesačne a najviac 80 hodín mesačne na základe písomnej dohody medzi úradom a organizátorom dobrovoľníckej činnosti, alebo
  - ktorému sa vypláca rodičovský príspevok, ak študuje na strednej škole alebo na vysokej škole; to neplatí, ak získal vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa.

Príspevok na nezaopatrené dieťa

Príspevok na nezaopatrené dieťa je určený na podporu výchovy, vzdelávania a všestranného rozvoja dieťaťa v domácnosti, ktoré riadne plní povinnú školskú dochádzku.

Príspevok na každé nezaopatrené dieťa je **17, 20 €** mesačne.

Príspevok na nezaopatrené dieťa nepatrí, ak

- zákonný zástupca dieťaťa nedbá o riadne plnenie povinnej školskej dochádzky dieťaťa a z toho dôvodu bol určený osobitný príjemca prídavku na dieťa,
- bolo dieťaťu alebo jeho rodičovi uložené výchovné opatrenie a výchovné opatrenie neplní účel, na ktorý bolo uložené.

Príspevok na bývanie - je určený na čiastočnú úhradu nákladov spojených s bývaním. Na jeden byt resp. rodinný dom patrí len jeden príspevok na bývanie, aj keď vlastníckmi alebo nájomcami bude viac domácností v hmotnej núdzi.

Príspevok na bývanie je

- **55, 80 €** mesačne, ak ide o domácnosť s jedným členom domácnosti,
- **89, 20 €** mesačne, ak ide o domácnosť s viacerými členmi domácnosti, alebo ak ide o nájom bytu viacerými nájomcami.

Príspevok na bývanie **patrí, ak niektorý člen domácnosti je**

- vlastníkom alebo spoluvlastníkom bytu, vlastníkom alebo spoluvlastníkom rodinného domu, ktorý domácnosť užíva na bývanie,
- nájomcom bytu, nájomcom rodinného domu alebo nájomcom obytnej miestnosti v zariadení určenom na trvalé bývanie, ktoré domácnosť užíva na bývanie.

Príspevok na bývanie **patrí, ak domácnosť býva v**

- zariadení podporovaného bývania, zariadení pre seniorov, domove sociálnych služieb alebo špecializovanom zariadení, ak sa v nich poskytuje sociálna služba plnoletej fyzickej osobe celoročnou pobytovou formou, v útulku, domove na polceste, zariadení núdzového bývania alebo v krízovom stredisku alebo
- byte alebo v rodinnom dome na základe práva doživotného užívania; preukazovanie uhrádzania nákladov za služby spojené s bývaním sa nevyžaduje.

Jednorazová dávka - je určená na čiastočnú úhradu mimoriadnych výdavkov členov domácnosti, ktorým sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi. Jednorazová dávka je určená najmä na zabezpečenie nevyhnutného ošatenia, bielizne, obuvi, nevyhnutného vybavenia domácnosti, a to posteľ, stola, stoličky, chladničky, sporáku, variča, vykurovacieho telesa, paliva, práčky, periny, posteľnej bielizne, bežného kuchynského riadu, mimoriadnych liečebných nákladov alebo školských potrieb.

Jednorazovú dávku možno priznať jednorazovo do výšky preukázaných skutočných výdavkov, najviac do výšky trojnásobku sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu. Súčet súm opakovane priznanej jednorazovej dávky v tom istom kalendárnom roku nesmie presiahnuť sumu podľa prvej vety.

Podpora rodiny

Systém štátnej podpory zahŕňa aj podporu rodiny, a to prostredníctvom rôznych príspevkov.

O všetky nižšie uvedené príspevky je potrebné požiadať na pobočke príslušného úradu práce, sociálnych vecí a rodiny. Nižšie uvedené dávky sa poskytujú po splnení zákonných podmienok avšak bez ohľadu na výšku príjmu.

Pri podaní žiadosti o jednotlivé príspevky **budete musieť preukázať dokumenty potvrdzujúce nárok na príspevky**, ktorými sú pravidla

- doklady totožnosti – doklad o pobyte, cestovný doklad cudzinca vás a vášho dieťaťa, resp. cudzinecký pas;

- rozhodnutie Migračného úradu o udelení azylu, poskytnutí doplnkovej ochrany, resp. predĺžení doplnkovej ochrany vás a vášho dieťaťa;
- rodný list dieťaťa;
- potvrdenie o návšteve školy, ak dieťa navštevuje školu;
- prípadne iné dokumenty, o ktoré vás príslušný úrad práce, sociálnych vecí a rodiny požiada.

Príspevok pri narodení dieťaťa

Základným z nich je príspevok pri narodení dieťaťa, ktorým štát prispieva na pokrytie výdavkov spojených so zabezpečením nevyhnutných potrieb novorodenca. Oprávnenou osobou je matka dieťaťa, prípadne otec, ak matka umrela alebo je po nej vyhlásené pátranie, alebo je dieťa zverené otcovi do opatery. Nárok na túto dávku majú **iba azylanti, t. j. osoby s trvalým pobytom**.

Výška príspevku pri narodení dieťaťa je:

- **829,86 €**, ak ide o dieťa narodené z prvého pôrodu až tretieho pôrodu, ktoré sa dožilo najmenej 28 dní,
- **151,37 €**, ak ide o dieťa narodené zo štvrtého pôrodu a ďalšieho pôrodu alebo ak ide o dieťa z prvého pôrodu až tretieho pôrodu, ktoré sa nedožilo 28 dní,
- suma príspevku pre dvojčičky a viac súčasne narodených detí - suma príspevku (829,86 €, resp. 151,37 €) sa zvyšuje o **75,69 €** na každé dieťa, ktoré sa dožilo najmenej 28 dní.

Príspevok môže byť vyplácaný namiesto oprávnenej osoby aj obci, resp. inej osobe v prípadoch, ak

- sú odôvodnené pochybnosti o účelnom využití príspevku;
- v čase rozhodovania o nároku na príspevok sa vypláca prídavok na dieťa osobitnému príjemcovi (obci alebo inej osobe) z dôvodu, že oprávnená osoba prídavok na dieťa nepoužíva na účel, na ktorý je určený, alebo
- oprávnená osoba je poberateľ dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi alebo je fyzická osoba, ktorá sa spoločne posudzuje s osobou, ktorej sa poskytuje dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke v hmotnej núdzi a dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke v hmotnej núdzi sa poskytujú osobitnému príjemcovi (obci alebo inej osobe).

Nárok na príspevok pri narodení dieťaťa zaniká uplynutím šiestich mesiacov od narodenia dieťaťa. Nezabudnite preto o príspevok požiadať včas.

Príspevok rodičom, ktorým sa súčasne narodili tri deti alebo viac detí alebo ktorým sa v priebehu dvoch rokov opakovane narodili dvojčatá

Oprávnenou osobou je matka dieťaťa, prípadne otec, ak matka umrela alebo je po nej vyhlásené pátranie, alebo je dieťa zverené otcovi do opatery. Nárok na túto dávku majú **iba azylanti, t. j. osoby s trvalým pobytom**.

Výška príspevku rodičom na jedno dieťa je **110,36 €**.

Nárok na príspevok pri narodení dieťaťa zaniká uplynutím šiestich mesiacov od narodenia dieťaťa. Nezabudnite preto o príspevok požiadať včas.

Rodičovský príspevok

Rodičovský príspevok je určený na zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa, a to do troch rokov veku (alebo do šiestich rokov veku, ktoré má dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav), prípadne do šiestich rokov veku, ak ide o dieťa, ktoré je zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosti rodičov, najdlhšie tri roky od právoplatnosti prvého rozhodnutia súdu o zverení dieťaťa do starostlivosti tej istej osobe.

Na rodičovský príspevok má **nárok** rodič dieťaťa, fyzická osoba, ktorej je dieťa zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov na základe rozhodnutia súdu alebo na základe rozhodnutia úradu práce, sociálnych vecí a rodiny alebo manžel (manželka) rodiča dieťaťa, ak žije s rodičom dieťaťa v domácnosti. Ide o opakovanú dávku. Nárok za kalendárny mesiac zaniká uplynutím šesť mesiacov od posledného dňa v mesiaci, za ktorý patril.

Na túto dávku majú nárok osoby s udeleným azylom aj s poskytnutou doplnkovou ochranou.

Výška rodičovského príspevku je **203,20 €**, pričom táto suma sa **zvyšuje o 50,80 €**, ak sú súčasne narodené dve a viac detí a to na každé ďalšie súčasne narodené dieťa. Suma prídavku **203,20 € sa znižuje o 50 %** v prípade starostlivosti o dieťa, ktoré zanedbáva plnenie povinnej školskej dochádzky. Na rodičovský príspevok máte nárok aj v prípade, ak je priznaná materská v sume nižšej, než je výška rodičovského príspevku (a to v sume rozdielu).

O rodičovský príspevok môžete prísť, resp. nemá naň nárok každá osoba. V prípade, ak poberáte materskú alebo inú obdobnú dávku zo zahraničia, prípadne, ak ide o maloletého rodiča, ktorý nemá priznané rodičovské práva a povinnosti, prípadne ak ide o príspevok rodičovi na ďalšie dieťa, ak predchádzajúce dieťa je zverené do náhradnej starostlivosti a rodičovský príspevok sa vypláca.

Prídavky na dieťa

Prídavky na dieťa sú opakované dávky, ktoré sú určené na starostlivosť o nezaopatrené dieťa (teda o dieťa, ktoré nie je schopné sa samostatne živiť, najdlhšie do dovŕšenia 25 rokov veku, ak sa sústavne pripravuje na povolanie). Nárok naň majú osoby s udeleným azylom aj osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou.

Oprávnenou osobou je:

- rodič nezaopatreného dieťaťa,
- osoba, ktorej je nezaopatrené dieťa zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov na základe právoplatného rozhodnutia súdu,
- plnoleté nezaopatrené dieťa,
  - ak niet osoby rodiča,
  - ak má upravenú vyživovaciu povinnosť od rodičov,
  - ktoré uzavrelo manželstvo alebo
  - ktorého manželstvo zaniklo.

Výška prídavku na dieťa od 1.januára 2014 je **23,52 €**. Suma prídavku na dieťa sa upravuje vždy od 1. januára kalendárneho roka koeficientom, ktorým sa upravili sumy životného minima. V prípade, ak ste osobou, ktorá poberá starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok, invalidný dôchodok z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 % podľa osobitného predpisu, ako aj v niektorých ďalších zákonom stanovených prípadoch, máte nárok aj na **príplatok k prídavku** vo výške **11,02 €** mesačne od 1.1.2014.

Nárok za kalendárny mesiac zaniká uplynutím šiestich mesiacov od posledného dňa v mesiaci, za ktorý prídavok patril. K trvaniu nároku preukazovať platiteľovi zabezpečenie starostlivosti o dieťa (kde, kedy a kým) od troch do šiestich rokov veku dieťaťa musíte preukazovať. Toto neplatí, ak ste poberateľom rodičovského príspevku.

Príspevok na starostlivosť o dieťa

Príspevok na starostlivosť o dieťa je opakovaná sociálna dávka, ktorou štát prispieva rodičovi alebo osobe, ktorej je dieťa zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov, **na úhradu výdavkov vynaložených na starostlivosť o dieťa** do 3 rokov veku dieťaťa alebo do 6 rokov veku dieťaťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom.

Starostlivosť o dieťa sa vykonáva:

- v rodinnom prostredí dieťaťa,
- v prostredí účelovo vytvorenom a upravenom na výkon starostlivosti o dieťa,
- v rodinnom prostredí fyzickej osoby poskytujúcej starostlivosť o dieťa.

Oprávnená osoba je rodič a nárok na príspevok má, ak

- vykonáva zárobkovú činnosť, študuje dennou formou na strednej škole alebo na vysokej škole,
- sa poskytuje starostlivosť dieťaťu poskytovateľom na území Slovenskej republiky,
- má trvalý pobyt alebo prechodný pobyt na území Slovenskej republiky a
- dieťa má trvalý pobyt alebo prechodný pobyt na území Slovenskej republiky.

Nárok na príspevok má iba oprávnená osoba, ktorá nepoberá rodičovský príspevok, materské alebo obdobnú dávku z cudziny.

Výška príspevku za kalendárny mesiac je **v sume preukázaných výdavkov**, najviac v sume **230,- €**.

Okrem uvedených dávok a príspevkov existuje **system štátnej podpory pre tých, ktorým bolo dieťa zverené** do náhradnej starostlivosti, resp. deťom zvereným do náhradnej starostlivosti, prípadne osobám, ktorým bolo dieťa zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov a pod.

Príspevok na pohreb

Príspevok na pohreb je jednorazová dávka, o ktorú sa žiada **na príslušnom úrade práce, sociálnych vecí a rodiny**. Oprávnenou osobou je osoba s udeleným azylom aj osoba s poskytnutou doplnkovou ochranou. Osoba, ktorá o príspevok žiada, ako aj zomretý, musia mať na území Slovenskej republiky aspoň prechodný pobyt.

Nárok na príspevok **zaniká uplynutím jedného roku od pohrebu** zomretého, preto nezabudnite oň včas požiadať.

Výška príspevku je **79,67€**.

System sociálneho poistenia

Okrem uvedených dávok, na ktoré máte nárok bez ohľadu na zamestnanie a počet odpracovaných rokov, existuje na Slovensku **system sociálneho poistenia, z ktorého je uhrádzaná podpora tým osobám, ktoré sa podieľali na systéme sociálneho poistenia**, teda si počas zákonom stanovenej doby samostatne odvádzali poistné, alebo ho za nich odvádzal zamestnávateľ, či štát. Sociálne poistenie je povinné pre všetky osoby, ktoré majú pravidelný príjem. Z týchto prostriedkov sa potom uhrádzajú **dávky pre prípad staroby, pracovnej neschopnosti, materstva, nezamestnanosti a podobne**. System sociálneho poistenia je teda povinný odvod štátu, ktorý platíte (či už priamo vy, alebo aj váš zamestnávateľ), ak ste zo zákona povinní tak robiť, pričom za splnenia zákonných podmienok vám z neho následne v čase, kedy už nebudete do systému poistné odvádzat', vznikne nárok na podporu.

System sociálneho poistenia tvorí:

- dôchodkové poistenie,
- nemocenské poistenie,
- poistenie v nezamestnanosti,
- garančné poistenie,
- úrazové poistenie.

Dôchodkové poistenie

Dôchodkové poistenie je poistenie pre náhradu príjmu v starobe, v prípade poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v dôsledku dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu a zabezpečenie náhrady príjmu pre pozostalého manžela alebo detí v prípade úmrtia poistenca.

Z dôchodkového poistenia sú vyplácané nasledovné dávky - dôchodky:

- starobný dôchodok
- invalidný dôchodok,
- vdovský a vdovecký dôchodok,
- sirotský dôchodok.

Starobný dôchodok

Starobný dôchodok je dôchodková dávka, ktorá sa za zákonných podmienok poskytuje zo starobného poistenia. Účelom starobného dôchodku je **zabezpečiť osobe - poistencovi príjem v starobe**.

Oprávnenu osobou na starobný dôchodok je osoba, ktorá:

- získala najmenej 15 rokov obdobia dôchodkového poistenia a
- dovŕšila dôchodkový vek.

Výška dôchodkového veku je jednotná pre mužov a ženy a je 62 rokov, ktorý sa uplatňuje až u mužov narodených v roku 1946 a neskôr, a u žien narodených v roku 1962 a neskôr. Tento vek sa v súčasnosti počíta rôzne a ovplyvňuje ho dátum narodenia a u žien počet vychovaných detí.

Pre vznik nároku na starobný dôchodok existuje veľké množstvo premenných, spravidla však možno zhrnúť, že nárok na starobný dôchodok máte vtedy, ak ste si riadne platili poistné na dôchodkové poistenie po vyššie určenú dobu – teda riadne ste pracovali 15 rokov (v niektorých prípadoch je platiteľom poistného štát) a dosiahli ste zákonom stanovený vek.

Nárok na dôchodok si uplatňujete v Sociálnej poisťovni. Vždy majte na pamäti, že Sociálna poisťovňa bude od vás požadovať preukázanie skutočností oprávňujúcich vás na získanie starobného dôchodku. Je potrebné preto, aby si dôsledne odkladali všetky vaše pracovné zmluvy, zápočtové listy a iné dokumenty súvisiace s vaším zamestnaním.

Žiadosť podávate na príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne, pokiaľ máte trvalý pobyt, teda ste azylantom. Pokiaľ ste osobou s prechodným pobytom, žiadosť spisuje Ústredie sociálnej poisťovne. (Doplnková ochrana sa na území Slovenskej republiky udeľuje od roku 2007, je zrejme, že doposiaľ nikto z osôb, ktorým bola poskytnutá, nemôže žiadať Sociálnu poisťovňu o priznanie dôchodku. V budúcnosti sa zrejme podmienky priznania budú meniť.)

Výška dôchodku závisí od výšky vášho príjmu. Pre výpočet sa používajú rôzne vzorce, preto v prípade, ak sa domnievate, že vám vznikol nárok na dôchodok, odporúčame vám navštíviť pobočku Sociálnej poisťovne, kde vám poskytnú všetky potrebné informácie.

Invalidný dôchodok

Invalidný dôchodok je dôchodková dávka, ktorá sa za podmienok ustanovených zákonom poskytuje **za účelom zabezpečiť poistencovi príjem v prípade poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v dôsledku dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu.**

Žiadosť podávate na príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne, pokiaľ máte trvalý pobyt, teda ste azylantom. Pokiaľ ste osobou s prechodným pobytom, žiadosť spisuje Ústredie sociálnej poisťovne.

Nárok na invalidný dôchodok však máte iba v prípade, ak ste:

- invalidný;

- získali potrebný počet rokov obdobia dôchodkového poistenia;
- ku dňu vzniku invalidity ste nespĺnili podmienky nároku na starobný dôchodok alebo vám nebol priznaný predčasný starobný dôchodok.

Pre ďalšie podmienky nároku na invalidný dôchodok vám odporúčame navštíviť pobočku Sociálnej poisťovne.

Vdovský a vdovecký dôchodok

Vdovský a vdovecký dôchodok je dôchodková dávka, ktorá sa za podmienok ustanovených zákonom poskytuje zo starobného poistenia alebo z invalidného poistenia a jeho účelom je **zabezpečiť vdove/vdovcovi príjem v prípade úmrtia jej/jeho manžela/manželky.**

Sirotský dôchodok

Sirotský dôchodok je dôchodková dávka, ktorá sa za podmienok ustanovených zákonom poskytuje zo starobného poistenia alebo z invalidného poistenia a jeho účelom je **zabezpečiť sirote príjem v prípade úmrtia jej rodiča alebo osvojiteľa.**

V prípade potreby ďalších informácií sa obráťte na pobočku sociálnej poisťovne v mieste vášho bydliska.

Nemocenské poistenie

Nemocenské poistenie je poistenie pre prípad straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, tehotenstva a materstva. Nárok na tieto dávky máte vtedy, ak ste boli zamestnaní alebo platiteľom sociálneho poistenia, výška dávky sa potom vypočíta v závislosti od vášho príjmu.

Z nemocenského poistenia sa poskytujú tieto dávky:

- nemocenské,
- materské,
- ošetrovné,
- vyrovnávacía dávka.

Nemocenské dávky

Nemocenská dávka sa poskytuje poistencovi, ak bol **pre chorobu alebo úraz bol uznaný dočasne práceneschopným** na výkon zárobkovej činnosti alebo mu bolo **nariadené karanténne opatrenie**. Dávka sa poskytuje, ak ste zamestnancom, od 11. dňa práceneschopnosti (dovtedy vám patrí náhrada príjmu od zamestnávateľa 1. dňa do 3. dňa vo výške 25% denného vymeriavacieho základu zamestnanca, od 4. dňa do 10. dňa vo výške 55 % denného vymeriavacieho základu zamestnanca) a v prípade, ak ste samostatne zárobkovo činným, tak od 1. dňa práceneschopnosti.

O tom, ako si uplatniť dávku, vás poučí váš lekár. Rovnako vám dá doklady, ktorými sa jednak preukazujete v prípade kontroly zo strany sociálnej poisťovne, či ich neskôr zasielate do sociálnej poisťovne.

Zamestnanci Sociálnej poisťovne sú oprávnení vás kedykoľvek skontrolovať, či dodržiavate liečebný režim a zdržiavate sa na mieste, ktoré ste lekárovi uviedli.

Pre výšku dávky, nároku na jej poskytnutie, práva a povinnosti, ktoré máte, sa obráťte na pobočku Sociálnej poisťovne alebo navštívte internetovú stránku www.socpoist.sk/nemocenske/1292s.

Materské

Materská dávka sa poskytuje z dôvodu **tehotenstva alebo starostlivosti o narodené dieťa**. Poskytuje sa spravidla matke dieťaťa, avšak za určitých okolností môže materské poberať aj otec dieťaťa, či iná osoba, ktorá sa namiesto matky o dieťa stará, pričom samotná matka nepoberá materské alebo rodičovský príspevok. Oprávnená osoba musí byť do dňa pôrodu aspoň 270 dní nemocensky poistená v období počas dvoch rokov pred pôrodom. Dávka sa poskytuje spravidla **počas 34 týždňov**.

O tom, ako si uplatniť dávku vás poučí váš lekár. Rovnako vám vydá doklady, ktoré neskôr zasielate na príslušnú pobočku Sociálnej poisťovne.

Pre výšku dávky, nároku na jej poskytnutie, práva a povinnosti, ktoré máte, sa obráťte na pobočku Sociálnej poisťovne alebo navštívte internetovú stránku www.socpoist.sk/materske/1293s.

Ošetrovné

Ošetrovné sa poskytuje z dôvodu **osobného a celodenného ošetrovania chorého dieťaťa, chorého manžela, chorej manželky, chorého rodiča alebo chorého rodiča manžela (manželky) alebo z dôvodu osobnej a celodennej starostlivosti o zdravé dieťa do desiatich rokov veku**.

O tom, ako si uplatniť dávku vás poučí váš lekár, rovnako vám vydá všetky potrebné doklady. Nárok na ošetrovné vzniká od prvého dňa potreby osobného a celodenného ošetrovania alebo potreby osobnej a celodennej starostlivosti o dieťa. Potreba celodenného ošetrovania môže byť kontrolovaná zo strany sociálnej poisťovne.

Pre výšku dávky, nároku na jej poskytnutie, práva a povinnosti, ktoré máte, sa prosím, obráťte na sociálnu poisťovňu alebo navštívte internetovú stránku <http://www.socpoist.sk/osetrovne/1294s>.

Vyrovňavacia dávka

Vyrovňavacia dávka sa poskytuje zamestnankyni, ak

- je z dôvodu tehotenstva preradená na inú prácu, pretože práca, ktorú predtým vykonávala, je podľa osobitného predpisu zakázaná tehotným ženám alebo podľa lekárskeho posudku ohrozuje jej tehotenstvo, a pri práci, na ktorú je preradená, dosahuje bez svojho zavinenia nižší príjem ako pri práci, ktorú vykonávala pred preradením,
- je počas materstva do konca deviateho mesiaca po pôrode preradená na inú prácu, pretože práca, ktorú predtým vykonávala, je zakázaná matkám do deviateho mesiaca po pôrode alebo podľa lekárskeho posudku ohrozuje jej zdravie alebo materstvo a pri práci, na ktorú je preradená, dosahuje bez svojho zavinenia nižší príjem ako pri práci, ktorú vykonávala pred preradením.

O tom, ako si uplatniť dávku vás poučí váš lekár, rovnako vám vydá všetky potrebné doklady. Nárok na vyrovňavaciu dávku vzniká odo dňa preradenia na inú prácu a trvá po dobu preradenia, či nástupu na materskú dovolenku, alebo uplynutím deviateho mesiaca po pôrode.

Pre výšku dávky, nároku na jej poskytnutie, práva a povinnosti, ktoré máte, sa obráťte na pobočku Sociálnej poisťovne alebo navštívte internetovú stránku www.socpoist.sk/vyrovnavacia-davka/1295s.

Poistenie v nezamestnanosti

Poistenie v nezamestnanosti je poistenie **pre prípad straty príjmu v dôsledku nezamestnanosti**. Obdobie, počas ktorého sa dávku poskytuje, trvá 6 mesiacov.

Nárok na dávku majú zamestnanci alebo dobrovoľne poistené osoby, ktorí si platia poistné po zákonom určené obdobie, teda ak poistenec v posledných troch rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie bol poistený v nezamestnanosti najmenej dva roky, t. j. 730 dní.

Nárok na dávku v nezamestnanosti zaniká vždy:

- dňom vyradenia z evidencie uchádzačov o zamestnanie,
- dňom priznania starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 % ,
- uplynutím podporného obdobia v nezamestnanosti (šesť mesiacov, resp. štyri mesiace),
- dňom smrti fyzickej osoby,
- jednorazovým vyplatením 50 % dávky v nezamestnanosti za zostávajúcu časť podporného obdobia (ak ste poberali dávku v nezamestnanosti najmenej tri mesiace, môžete požiadať o jednorazovú výplatu 50% dávky za zostávajúcu časť 6 mesačného obdobia).

Nárok na výplatu dávky v nezamestnanosti nemáte za dni, počas ktorých máte nárok na výplatu nemocenského, ošetrovného, materského a počas ktorých sa vám vypláca rodičovský príspevok.

Pre výšku dávky, nároku na jej poskytnutie, práve a povinnosti, ktoré máte, sa obráťte na pobočku Sociálnej poisťovne alebo navštívte internetovú stránku www.socpoist.sk/poistenie-v-nezamestnanosti-jzy/48007s.

Garančné poistenie

Garančné poistenie je **poistenie pre prípad platobnej neschopnosti zamestnávateľa na uspokojovanie nárokov zamestnanca a na úhradu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie nezaplatených zamestnávateľom** do základného fondu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie.

Nárok na dávku garančného poistenia má zamestnanec garančne poisteného zamestnávateľa, ak sa takýto zamestnávateľ stal platobne neschopný a nemôže uspokojiť nároky tohto zamestnanca, ktoré sú taxatívne ustanovené v Zákone o sociálnom poistení.

Teda pokiaľ ste boli zamestnaní, a váš zamestnávateľ sa stal platobne neschopný vyplatiť vám mzdu, uplatníte si nárok na ňu v pobočke Sociálnej poisťovne príslušnej podľa miesta útvaru zamestnávateľa, ktorý vedie evidenciu miezd alebo podľa sídla zamestnávateľa alebo jeho organizačnej zložky, ak evidenciu miezd vedie iná právnická osoba alebo fyzická osoba, alebo ak útvar, ktorý vedie evidenciu miezd je mimo územia Slovenskej republiky, do 60 dní od vzniku platobnej neschopnosti zamestnávateľa alebo od dňa skončenia pracovnoprávneho vzťahu.

Úrazové poistenie

Úrazové poistenie je povinné poistenie zamestnávateľa, ktoré ho má ochraňovať pred rizikom ekonomickej záťaže **pre prípad jeho zodpovednosti za škodu vzniknutú v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania** jeho zamestnancom, ktorá mu vyplýva zo Zákonníka práce. Nárok na dávku má teda každý zamestnanec, pokiaľ ho postihne udalosť uvedená vyššie.

Zamestnávateľ sa však môže svojej zodpovednosti zbaviť, a to buď z časti alebo celkom. Pôjde o prípady, ak dôjde ku škodovej udalosti úplným alebo čiastočným zavinením zamestnanca, či napr. nerešpektovaním bezpečnostných predpisov, alebo ak bol zamestnanec pod vplyvom alkoholu alebo omamných látok.

Z úrazového poistenia je po splnení zákonom ustanovených podmienok poskytovaných 13 úrazových dávok:

- **úrazový príplatok** (poskytovaný pri dočasnej pracovnej neschopnosti v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania za účelom čiastočnej náhrady rozdielu medzi doterajším čistým príjmom a náhradou príjmu alebo nemocenským),
- **úrazová renta** (pravidelná peňažná dávka úrazového poistenia, ktorá má poškodenému zmierniť pokles zárobku v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania po jeho opätovnom zaradení sa do pracovného procesu)

- **jednorazové vyrovnanie** (finančná náhrada poklesu pracovnej schopnosti poškodeného v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, ktorý dosiahol minimálne 10 % a maximálne 40 %)
- **pozostalostná úrazová renta** (pravidelná peňažná dávka úrazového poistenia, ktorá má zabezpečiť osoby, ktorým poškodený, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, bol povinný poskytovať výživu na základe rozhodnutia súdu),
- **jednorazové odškodnenie** (poskytuje sa manželovi, manželke a nezaopatrenému dieťaťu na preklopenie nepriaznivej finančnej situácie rodiny, ktorá je spôsobená stratou príjmu poškodeného, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania),
- **pracovná rehabilitácia** (vecná dávka) a **rehabilitačné** (fakultatívna dávka pre poškodeného),
- **rekvalifikácia** (vecná dávka) a **rekvalifikačné** (fakultatívna dávka pre poškodeného),
- **náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia** (poskytuje sa poškodenému jednorazovo podľa osobitného predpisu),
- **náhrada nákladov spojených s liečením** (uhrádzajú sa náklady spojené s liečením následkov pracovného úrazu alebo choroby z povolania, ktoré nemôžu byť poškodenému uhradené zo zdravotného poistenia,
- **náhrada nákladov spojených s pohrebom.**

Pre výšku dávok z úrazového poistenia, nároku na ich poskytnutie, práva a povinnosti, ktoré máte, sa obráťte na pobočku Sociálnej poisťovne alebo navštívte internetovú stránku www.socpoist.sk/urazove-poistenie-dug/48009s.